

In the name of God

گل محمدی

Rosa damascena

مقدمه

رزها درختچه‌هایی از خانواده گل سرخ می‌باشند. این خانواده متجاوز از ۲۰۰۰ گونه و حدود ۱۰۰ جنس را دربرمی‌گیرد. گل محمدی یا گل گلاب درختچه‌ای است خزاندار (Deciduous) و شاید بندرت در بین آنها همیشه سبز (Evergreen) یافت شود. گل محمدی در بیشتر مناطق و استانهای کشور به خصوص آذربایجان، اصفهان، مرکزی، کرمان، فارس، چهارمحال و بختیاری، همدان، سمنان، گنبد و گرگان و یزد سابقه کشت دارد و از آن گل خشک، گلاب و اسانس تهیه می‌شود که مصارف خوراکی، دارویی و عطرسازی دارند.

Scientific classification

Kingdom: **Plantae**

Division: **Magnoliophyta**

Class: **Magnoliopsida**

Order: **Rosales**

Family: **Rosaceae**

Subfamily: **Rosoideae**

Genus: **Rosa**

Species: ***R. × damascena***

جنس *Rosa* دارای ۲۵۰ گونه بوده که مهمترین آنها به غیر از گل محمدی از نظر تهیه اسانس و گلاب عبارتند از :

R.centrifolia و *R.alba* و *R.moschata* (نسترن) و *R.caninal* و *R.galica* (گل سرخ) عدد پایه کروموزومی کلیه رزها $2n=14$ است. رزهای اهلی جهان اکثراً اکتاپلوئید هستند و $8n=56$ کروموزوم دارند. گل محمدی از اواخر قرن شانزدهم از آسیای صغیر و به احتمال زیاد از دمشق به اروپا برده شده است.

این درختچه تولید گل‌های بسیار معطر می‌نماید که خاصیت دارویی دارد

مشخصات گیاهشناسی گل محمدی

از نظر گیاهشناسی گل محمدی درختچه ای خاردار با ارتفاع حدود ۵/۱ متر با برگهای مرکب شانه‌ای که دارای ۳-۵ برگچه متقابل دنداندار به شکل تخم مرغ و رنگ سبز براق بوده و گل آن کم پر تا نیمه پُرپر به رنگ صورتی تا صورتی-قرمز و معطر با گل آذین خوشه ای مرکب یا منفرد می باشد. زمان گلدهی در اکثر گونه ها در بهار می باشد.

تکثیر گل محمدی - عملیات کشت

تکثیر این گیاه از طریق پاجوش، قلمه و تقسیم بوته می‌باشد. عملیات تکثیر در مرحله خواب و استراحت گیاه صورت می‌گیرد. **عمده‌ترین روش تکثیر از طریق پاجوشهای ریشه‌دار صورت می‌گیرد** بدین ترتیب که پاجوشهای ریشه‌دار را از پایه مادری جدا کرده و پس از آماده‌سازی زمین آنرا در زمین اصلی به فاصله ۳-۴ متر کشت می‌نماییم و بعد از کشت باید بلافاصله آبیاری شود.

عملیات کشت در دو فصل صورت می‌گیرد. یک مرحله اواخر پاییز بعد از خزان کردن پایه‌های مادری و یک مرحله هم در بهار قبل از بیدار شدن پایه مادری. کشت پاییزه بر کشت بهاره برتری دارد. زیرا امکان استفاده از نزولات جوی را بیشتر و استقرار بهتر نهالها را باعث شده و خطر گرمای بهار را در عدم استقرار نهالها کاهش می‌دهد.

نگهداری از بوته گل محمدی- عملیات داشت

عملیات داشت شامل آبیاری - کوددهی، هرس جزئی و کلی، شخم زدن بین ردیفها، مبارزه با آفات و بیماریها که کلیه این موارد در برآورد هزینه یک هکتار گل محمدی منظور شده است

عملیات هرس بیشتر برای حذف شاخه های ضعیف و کنترل بیماری ها و آفات انجام می شود و در اکثر مناطق عمل هرس فرم دهی دیده می شود. معمولاً ۵ تا ۶ سال بعد از کاشت درختچه های گل محمدی راکف بر می کنند تا عمل جوان سازی گیاه انجام شود.

آفات

مهمترین آفات گل محمدی شته ها (خصوصاً شته گل سرخ) کنه ها، شپشک ، کرم ساقه خوار و مهمترین بیماری آن سفیدک می باشد. در کاشان سموم مصرفی برای کنترل آفات بیشتر گوزاتیون، مالاتیون و دیازینون و برای بیماری سفیدک سموم سولفور می باشد.

شکل ۳- فیالیدهای قارچ
Paecilomyces lilacinus

شکل ۳- زنجبرک گلسرخ

شکل ۱- تراکم شته روی غنچه
گل محمدی

شکل ۶- علائم خسارت سفیدک
پودری

شکل ۵- علائم خسارت سوسک شاخک
بلند رزاسه

شکل ۴- سوسک شاخک بلند رزاسه

برداشت گل محمدی

گل محمدی از سال دوم شروع به گل دهی می کند و بیشترین محصول را در سالهای ۳ و ۴ دارد ولی از سال ششم گل ها ریز شده و مقدار محصول نیز کم می شود. زمان برداشت از اول اردیبهشت شروع شده و در بعضی مناطق گاهی تا آخر خرداد نیز ادامه می یابد ولی معمولاً طول دوره برداشت ۲۰ تا ۳۰ روز است. میانگین مقدار محصول یک درختچه گل محمدی ۲ تا ۵/۲ کیلوگرم است.

برداشت گل محمدی معمولاً در صبح زود و با تعداد کارگر زیاد شروع می شود. قسمت برداشت شده گلبرگها، نهج و قسمتی از دمبرگ می باشد.

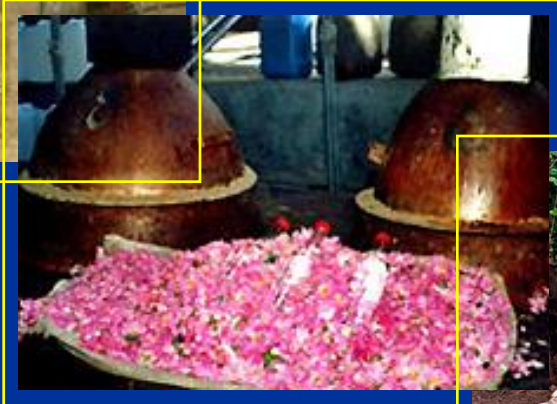

بوی گل رز

ارزش بوی انواع مختلف گل رز در نوع خود زیاد بوده و نسبت بهم تمایز چندانی ندارند و همچنین طعم آنها نیز بسیار بهم نزدیک است و فقط متخصصین آنها را از هم تشخیص می دهند.

گلاب (ROSE WATER) از تقطیر گل محمدی به دست می آید که از نظر عطر در میان سایر گل ها ممتاز است و خواص درمانی فراوانی دارد.

اثرات مفید گلاب در سلامتی

در طب سنتی گلاب به عنوان گرمی شناخته می‌شود که PH خون را به سمت قلیایی می‌برد.

- گلاب برای بیماری‌های گوارشی مانند نفخ، دل‌به‌هم‌خوردگی و اسهال مزمن مفید است.
- گلاب در رفع دردهای روماتیسمی نیز موثر است.
- از بُخور آن می‌توان برای درمان گلودرد و بیماری‌های تنفسی استفاده نمود.
- گلاب، قلب و معده را تقویت می‌کند، اضطراب را از دل دور می‌کند.
- برای معالجه اشخاص گرم‌مزاج، بهترین راه خوراندن گلاب همراه با مقداری یخ است، به قدری که تولید قی نموده و صفرا را خارج نماید.
- گلاب بهترین نوشیدنی برای کسانی است که دچار خونریزی سینه و گلو هستند.
- گلاب ناراحتی سینه را از بین می‌برد و از ابتلا به بیهوشی جلوگیری می‌کند.
- نوشیدن گلاب خنک، گرمی درون را از بین می‌برد و بدن را تقویت می‌کند.
- بوییدن گلاب برای تقویت قلب و رفع بیهوشی و تقویت حواس باطنی مفید است.
- نوشیدن و بوییدن «گلاب» سردرد را برطرف می‌کند، مخصوصاً سردردی که در اثر استنشاق هوای آلوده یا شنیدن سر و صدا باشد.

● اثرات مفید گلاب بر پوست بدن

کاشان مهد پرورش گل محمدی و تولید گلاب

ایرانیان از نخستین کسانی هستند که ازدوران بسیار دور به ویژه گی های خوراک و درمانی گل سرخ پی برده اند ، رنگ و بوی خوش آن آرامش دهنده دلها و گلبرگ های سرخابی فامش همواره زینت بخش سفره های رنگارنگ ما و جهانیان بوده است .

درایران جهت تولید عطر و گلاب از گل محمدی اجزاء مختلف گل شامل گلبرگ ، کاسبرگ ، نهنج ، پرچمها و بخشی از دمگل مورد استفاده قرار می گیرد. میزان اسانس موجود در اجزاء گل متفاوت است .

اصلاح ژنتیکی

گل محمدی یکی از مهمترین و قدیمی ترین گونه های رز معطر پرورش یافته در ایران است که اصلاح ژنتیکی آن به دلیل اطلاعات اندک در زمینه ژنتیک و تنوع این گونه محدود بوده است. لذا تلاش در جهت شناسایی ساختار ژنومی گل محمدی گامی موثر در جهت اصلاح این گونه خواهد بود.

Photo:hamid Sadeghi

FARS NEWS

صَلِّ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ وَسَلَّمَ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

PROPHET

MOHAMMAD(P.B.U.H)
WWW.TEBYAN.NET